

ESPOON VAMMAISNEUVOSTO
ESBO HANDIKAPPRÅD

VAMMAISNEUVOSTON LAUSUNTO

Suun terveydenhuollon palvelusetelipilotti

Vammaisneuvosto esittää, että ennen palvelusetelipilotin aloitusta selvitetään ja huomioidaan ainakin vammaisneuvoston tässä esittämät asiat.

Vammaisneuvosto toivoo, että suun terveydenhuollon palveluseteli tuodaan vielä lausunnonle vammaisneuvostoon, ennen kuin asia menee lautakunnan päätettäväksi.

Yleistä

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden hoidossa on monia erityispiirteitä, joita tulee huomioida niin palveluntuottajia valittaessa kuin koko palveluketjua laadittaessa. Myös kunnan itse tuottamassa palvelussa on toimintoja, joita tulisi jatkossa parantaa vammaisten erityistarpeet huomioiden.

Asiakasraati ja pilotti

Asiakasraadissa ja tulevassa pilotissa pitää olla mukana asiakkaita, joilla on erityisiä tarpeita, esimerkiksi vammaisia henkilöitä. Mahdollisimman laaja näkemys valmistelun aikana säästää yllätyksiltä myöhemmin.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Palveluntuottajien valinnassa tulee painottaa esteettömyyttä ja saavutettavuutta toiminnassaan. Ajanvarauksen, ilmoittautumisen ja hoitoon liittyvät tilat, menetelytavat, osaaminen ja laitteet tulee olla toimivia kaikille vamman laadusta riippumatta. Myös palvelusetelin saamista edellyttävä prosessi tulee olla kaikin puolin esteetön ja saavutettava.

Kelan korvaamat matkat

Vammaiset henkilöt, jotka joutuvat käyttämään Kela matkoja myös hammaslääkärikäynteihin, joutuvat eriarvoiseen asemaan käyttäessään palveluseteliä. Julkisen palvelun käyttäjät voivat Kelan mukaan käyttää matkoja seuraavasti ” jos kyseessä on julkinen hammashoitola, korvataan matka siihen yksikköön, jonne asiakas on julkisen terveydenhuollon järjestelyiden mukaisesti ohjautunut.” Palvelusetelillä kulkuoikeus on rajallisempi ja oikeuttaa kulkemaan saman matkan kuin missä on lähin julkinen hammashoitola.

Espoon tulisi neuvotteluin varmistaa, että Kelan korvaamilla matkoilla voidaan mennä myös palvelusetelillä tuotettuihin paikkoihin Espoossa tai kertoa asiakkaille ongelmallisesta tilanteesta selkeästi.

Maksukyky

Jos asiakkaan maksukyky on heikko, on julkisen hammashuollon maksuja voinut hakea toimeentulotuesta ja joissakin tapauksissa on voinut saada kunnan maksusitoumuksen yksityiselle palveluntuottajalle. Toimeentulotuesta ei aina ole saatu korvauksia palvelusetelin omavastuista.

Usein hammashoidon menot voivat poiketa ennakoarviosta ja lopputuloksena voi olla tilanne, ettei maksukyky riitäkään todellisiin kuluihin – miten asiakas voi palata takaisin julkisen palvelun piiriin?

On tärkeää, että toimintatavoissa ja ohjeistuksessa on huomioitu toimeentuloon ja omavastuun maksamiseen liittyvät kysymykset. Hammashoito on terveyden kannalta merkittävä hoito ja kaikilla tulee olla mahdollisuus hoidattaa hampaat. Toisaalta ei ole järkevää/kestävää, että ihmiset joutuvat terveydenhoidon maksujen vuoksi maksuvaikeuksiin tai ulosottoon.

Kunnan informointivelvollisuus

Jotta valinnanvapaus perustuu riittävään tietoon, tulee asiakkaalle kertoa faktoja valinnan pohjaksi. Esteettömyys, saavutettavuus, toiminnan ammatillinen tuloksellisuus, jonotusajat, palvelujen kattavuus jne. ovat vammaisille erityisen tärkeitä tietoja, jotta he voivat valita palvelunsa omien tarpeidensa mukaan.

Jo palvelusetelin käyttö edellyttää hyvää ohjeistusta. Lisäksi asiakkaille tulee kertoa, miten palveluseteli vaikuttaa asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen.

Kannattaako palveluseteliä ottaa, jos toimeentulo on heikko. Asiakkaille tulee kuvata myös muut vaihtoehdot. On asiakkaan ja kaupungin etu, jos asiat ja ehdot ovat selkeitä.

Lopuksi

Uusia palveluita kehitettäessä on tärkeää huomioida eri väestöryhmien tarpeet, jolloin jo kokeiluvaiheessa saadaan toimiva, esteetön ja saavutettava palvelu kaikille. Uusia palvelutapoja tulisi luoda ennakkoluulottomasti. Vammaisneuvosto on kiinnostunut kehittämään uusia ja tehokkaita palveluita yhdessä kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Vammaisneuvosto esittää, että niihin toimipisteisiin, joissa on jo olemassa nostin, sijoitettaisiin myös henkilökuntaa, joilla on kokemusta ja osaamista vammaisten erityistarpeista, esimerkiksi erityislasten kohtaamisesta. Joihinkin hoituhuoneisiin voitaisiin asentaa hoitolaitteisto siten, että asiakas voidaan hoitaa asiakkaan omassa sähköpyörätuolissa, ilman hankalaa ja turvatonta siirtelyä nostamista.

Espoossa 30.10.2019

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
puheenjohtaja

Mika-Erik Walls
varapuheenjohtaja

Jakelu: Sanna Svahn, Terveyspalvelujen johtaja, Espoon kaupunki
Heli Yli-Knuutila, Johtava ylihammaslääkäri, Espoon kaupunki

Tiedoksi: Sosiaali- ja terveyslautakunta
Vammaisneuvosto